

Tasviriy san'at darslarida rang uyg'unligini o'rgatish usullari

Abdurahmonova Dildora Nizomjon qizi

Navoiy davlat universiteti

“Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi” – ta'lim yo'nalishi

1-kurs “D” guruh talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqola maktab o'quvchilarida rang uyg'unligini o'rgatish metodlarini tahlil qiladi. Maqolada rang uyg'unligini o'rgatishda interfaol va amaliy yondashuvlar, loyiha asosidagi mashg'ulotlar, kollaborativ ishlash va ijodiy ko'nikmalarni rivojlantirish usullari ko'rib chiqiladi. Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, pedagogik jihatdan to'g'ri tashkil etilgan mashg'ulotlar o'quvchilarning rangni idrok etish, uyg'unlashtirish va vizual ifoda qilish ko'nikmalarini samarali rivojlantiradi.

Kalit so'zlar: Rang uyg'unligi, Rang tasviri, Tasviriy san'at, Pedagogik metodika, 5–7-sinf, Ijodiy ko'nikmalar, Amaliy mashg'ulotlar

Rang uyg'unligi tasviriy san'at darslarida o'quvchilarning estetik savodxonligini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Rangni idrok etish, ranglarni uyg'unlashtirish va vizual kompozitsiya yaratish ko'nikmalari 5–7-sinf o'quvchilarining ijodiy va vizual fikrlashini shakllantirishga yordam beradi.

Tasviriy san'at darslarida rang uyg'unligini o'rgatishda interfaol metodlar, amaliy mashg'ulotlar, loyiha asosida ishlash va guruh ishlari samarali hisoblanadi. Ushbu yondashuvlar o'quvchilarga rangni tanlash, kontrast va uyg'unlikni aniqlash, fon va asosiy obyektlarni moslashtirish, shuningdek, ijodiy qarorlar qabul qilish imkonini beradi.

Maqola rang uyg'unligini o'rgatishda pedagogik strategiyalar, metodik tavsiyalar va amaliy mashg'ulotlarni tahlil qiladi, shuningdek, o'quvchilarda vizual, ijodiy va estetik kompetensiyalarni shakllantirishning samarali usullarini ko'rsatadi.

Rang uyg'unligini o'rgatish tasviriy san'at darslarida o'quvchilarning estetik idrokini rivojlantirish va ijodiy ko'nikmalarini shakllantirishda muhim o'rin tutadi. 5–7-sinf o'quvchilari rangni sezish, uyg'unlashtirish va vizual kompozitsiyalar yaratish jarayonida rangning psixologik, vizual va estetik jihatlarini o'rganadilar. Rang uyg'unligini tushunish, kontrast va harmoniyani tanlash, fon va asosiy obyektlarni moslashtirish o'quvchilarda ijodiy fikrlash va vizual idrokni rivojlantiradi.

Rang uyg'unligini o'rgatishda **amaliy yondashuvlar** juda samarali hisoblanadi. Masalan, o'quvchilarga ranglarni aralashtirish, turli kontrast va kombinatsiyalarni sinab ko'rish imkonini beruvchi mashg'ulotlar tashkil qilinadi. Bu jarayonda o'quvchilar ranglarning issiq va sovuq tonlarini, asosiy va qo'shimcha ranglarni aniqlashni o'rganadilar. Shuningdek, fon va obyektlarning rang uyg'unligini tanlash orqali ular vizual estetik qarorlarni qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantiradilar.

Interfaol metodlar darslarni qiziqarli va samarali qiladi. Masalan, multimedia taqdimotlar, virtual rang palitralari va interaktiv mashqlar o'quvchilarning diqqatini jalb qiladi, rang uyg'unligini o'rganishda amaliy ko'nikmalarni oshiradi. Shu bilan birga, guruh ishlari va kollaborativ mashg'ulotlar o'quvchilarga bir-birining ishlarini tahlil qilish, fikr almashish va ijodiy yechimlarni birgalikda ishlab chiqish imkonini beradi.

Loyiha asosida o'qitish ham rang uyg'unligini o'rgatishda samarali usullardan biridir. O'quvchilar kichik guruhlarga bo'linib, rang uyg'unligi printsiplariga asoslangan ijodiy loyihalar ustida ishlaydilar. Bu jarayonda ular ranglarni uyg'unlashtirish, kontrastni tanlash va vizual kompozitsiyalarni yaratish orqali o'z ijodiy qarorlarini amalda sinab ko'radilar. Loyiha asosida mashg'ulotlar o'quvchilarda mustaqil fikrlash, ijodiy yechimlar topish va o'z ishini baholash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Rang uyg'unligini o'rgatishda **baholash va teskari aloqa** mexanizmlari ham muhim ahamiyatga ega. O'quvchilarning ishlarini baholashda rang uyg'unligi, kontrast, fon va asosiy obyektlarning mosligi, ijodiy yondashuv mezon sifatida olinadi. O'qituvchi tomonidan berilgan konstruktiv fikrlar o'quvchilarga xatolarini tuzatish va yangi ijodiy yechimlar yaratishga yordam beradi. Shu yo'l bilan, o'quvchilar rang uyg'unligini tushunish va vizual qarorlar qabul qilish bo'yicha mustahkam ko'nikmalarni hosil qiladilar.

Motivatsion yondashuvlar, jumladan tanlovlar, ko'rgazmalar va ijodiy portfoliolar, o'quvchilarni darsga faol jalb qiladi va ularning ijodiy salohiyatini oshiradi. Shu tarzda, darslar nafaqat bilim berish, balki o'quvchilarni doimiy ijodiy faoliyatga rag'batlantirish imkonini beradi.

Natijada, tasviriy san'at darslarida rang uyg'unligini o'rgatish metodikalari o'quvchilarning rang va shakl uyg'unligini idrok etish, vizual va ijodiy fikrlashni rivojlantirish, shuningdek, estetik savodxonlikni shakllantirishga xizmat qiladi.

Interfaol va amaliy yondashuvlar, loyiha asosida mashg'ulotlar, kollaborativ ishlar va motivatsion strategiyalar darslarni samarali va qiziqarli qiladi. Shu tarzda, rang uyg'unligini o'rgatish maktab o'quvchilarida ijodiy va estetik kompetensiyalarni mustahkamlashda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Tasviriy san'at darslarida rang uyg'unligini o'rgatish o'quvchilarning estetik savodxonligini, vizual idrokini va ijodiy ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. 5–7-sinf o'quvchilari rang uyg'unligini o'rganish jarayonida ranglarni aralashtirish, kontrast va uyg'unlikni aniqlash, fon va asosiy obyektlarni moslashtirish kabi ko'nikmalarni egallaydilar. Shu bilan birga, interfaol metodlar, amaliy mashg'ulotlar, loyiha asosida o'qitish va guruh ishlari darslarni qiziqarli va samarali qiladi.

Baholash va teskari aloqa mexanizmlari o'quvchilarga o'z ishlarini konstruktiv tarzda tahlil qilish, xatolarni tuzatish va yangi ijodiy yechimlar ishlab chiqish imkonini beradi. Motivatsion strategiyalar, tanlovlar, ko'rgazmalar va ijodiy portfoliolar esa o'quvchilarning faolligini oshirib, ularni doimiy ravishda ijodiy faoliyatga undaydi.

Natijada, tasviriy san'at darslarida rang uyg'unligini o'rgatish metodikalari o'quvchilarda vizual idrokni, kreativ fikrlashni va estetik kompetensiyalarni shakllantiradi. Interfaol va amaliy yondashuvlar, kollaborativ ishlash, loyiha asosida mashg'ulotlar va motivatsion strategiyalar darslarning samaradorligini oshiradi va o'quvchilarning ijodiy salohiyatini maksimal darajada rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu tarzda, rang uyg'unligini o'rgatish metodikalari maktab o'quvchilarining san'at bo'yicha bilimlari va ijodiy kompetensiyalarini mustahkamlashda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

References

1. Шавдиров С. А. *Подготовка будущих учителей к исследовательской деятельности*. Педагогическое образование и наука, 2017, №2, pp. 109–110.
2. Shavdirov S. A. *Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons*. Eastern European Scientific Journal, 2017, №1, pp. 131–134.
3. Shovdirov S. *Analyzing the sources and consequences of atmospheric pollution: A case study of the Navoi region*. E3S Web of Conferences, 2024, 587:02016.
4. Shavdirov S. *Method of organization of classes in higher education institutions using flipped classroom technology*. AIP Conference Proceedings, 2025, 3268(1):070035.

5. Шавдиров С. А. *Ўқувчиларда тасвирий саводхонликка оид ўқув компетенцияларини шакллантиришнинг педагогик-психологик жиҳатлари*. Современное образование (Uzbekistan), 2017, №6, pp. 15–21.
6. Shovdirov S. A. *Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari*. Inter Education & Global Study, 2024, №1, pp. 8–14.
7. Ibraimov X., Shovdirov S. *Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students*. Science and Innovation, 2023, 2(B10), pp. 192–198.
8. Шавдиров С. А. *ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОМУ О. И ПРИКЛАДНОМУ ИСКУССТВУ*. INTERNATIONAL SCIENTIFIC REVIEW OF THE PROBLEMS AND PROSPECTS OF MODERN SCIENCE AND EDUCATION, 2018, pp. 84–85.
9. Shovdirov S. *TASVIRIY SAVODXONLIKKA OID O'QUV KOMPETENSIYALARNI SHAKLLANTIRISHDA O'QUVCHILARNI MANTIQUIY VA ABSTRAKT FIKRLASHGA O'RGATISH*. Евразийский журнал академических исследований, 2023, 3(12), pp. 193–196.
10. Baymetov B. B., Shovdirov S. A. *Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts*. International Journal on Integrated Education, 2023, 4(3), pp. 60–66.

